

Fekete Ádám – Nyitrai Tamás

A kilábalás jelei - A koronavírus-válság hatása a jegybank vállalati felméréseinek tükrében

A koronavírus következtében kialakult válsághelyzetben a folyamatok nyomon követéséhez naprakész információk szükségesek, azonban a hivatalos statisztikai adatok csak számottevő késéssel érhetőek el, ezért a Magyar Nemzeti Bank (MNB) a vállalati szektor aktuális állapotának feltárása céljából vállalati felméréseket végzett. Az első felmérésre március végén került sor a járvány elsődleges hatásainak felmérése céljából. A második, június végi felmérés célja a hosszabb távú hatások, illetve a kilábalás megindulásának vizsgálata volt. Az eredmények alapján a gazdasági helyreállást jelzi többek között, hogy jelentősen csökkent a beszállítókkal kapcsolatban fennakadásokat tapasztaló vállalkozások és a leépítést tervező cégek száma, míg nőtt a létszám növelését tervezők aránya.

Az MNB online felmérésében márciusban közel 4900, júniusban pedig 1100 vállalat vett részt. A kérdőív elérhetőségét a legfontosabb ágazati érdekképviseltek és a kereskedelmi bankok juttatták el a vállalatokhoz. A kérdések 5 fő területet vizsgáltak: a kereslet változásait, a beszállítói láncban tapasztalt fennakadásokat, a foglalkoztatással és beruházással kapcsolatos terveket, a likviditási helyzetet és a Növekedési Hitelprogramban részt vevő vállalkozásokat.

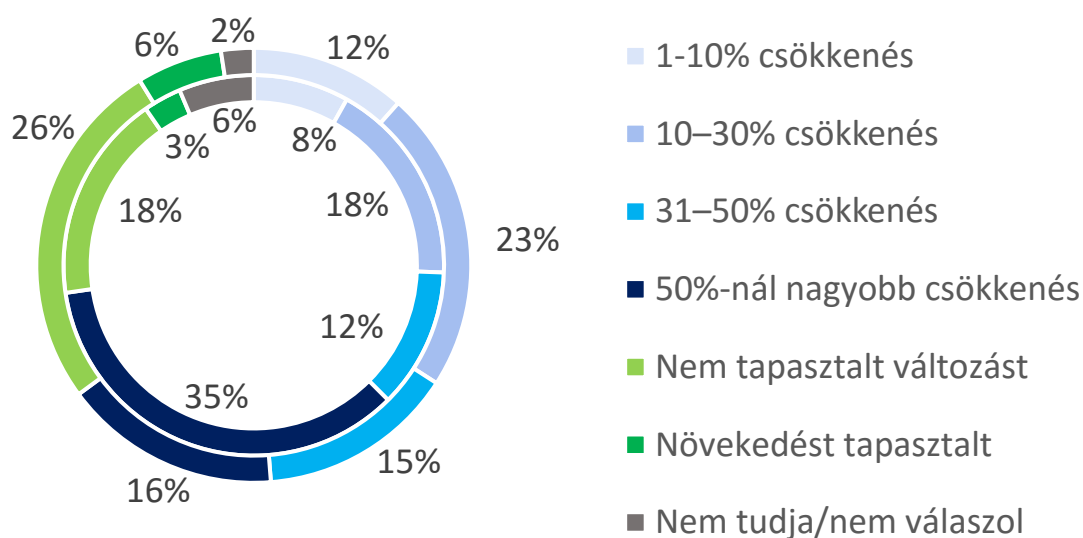
A felmérésekben döntően (98 százalék) a mikro-, kis- és középvállalati szektor vett részt. A kitöltők mintegy 70 százaléka mikro vállalkozás volt. A kis, közép és nagyvállalatok 20, 8, illetve 2 százalékos arányban képviseltették magukat. A felmérésekben résztvevők mintegy kétharmada a szolgáltató szektorban működik, az ipar és a mezőgazdaság aránya átlagosan 27, illetve 6 százalék volt. A válaszadók fele a közép-magyarországi régióban működik, a másik két hazai nagyrégió vállalkozásai mintegy 25-25 százalékos arányban vettek részt az MNB felméréseiben.

Növekvő árbevétel és kereslet

Március végén a felmérésben részt vevő vállalatok árbevétele a válság előtti szint 63 százalékának felelt meg átlagosan, ami a június végén kapott válaszok szerint átlagosan 77 százalékra nőtt. A válaszadók 66 százalékának árbevétele június végén még nem érte el a válság előtti szintet (1. ábra). A második felmérés válaszadóinak 37 százaléka vélekedett úgy, hogy legalább fél év szükséges ahhoz, hogy árbevételük újra elérje a válság előtti szintet, amely nagyságrendileg megegyezik a negyedévvél

korábban tapasztalt 43 százalékos aránnyal. Az árbevétel növelését a júniusi felmérés eredményei szerint leggyakrabban (55 százalék) a kereslet hiánya akadályozza, de jelentős arányban említették a válaszadók a korlátozó intézkedéseket (24 százalék) és a finanszírozási források hiányát is (23 százalék is).

1. ábra: A válaszadók árbevételi szintjének megoszlása a kitöltés időpontjában (válság előtti szint=100)

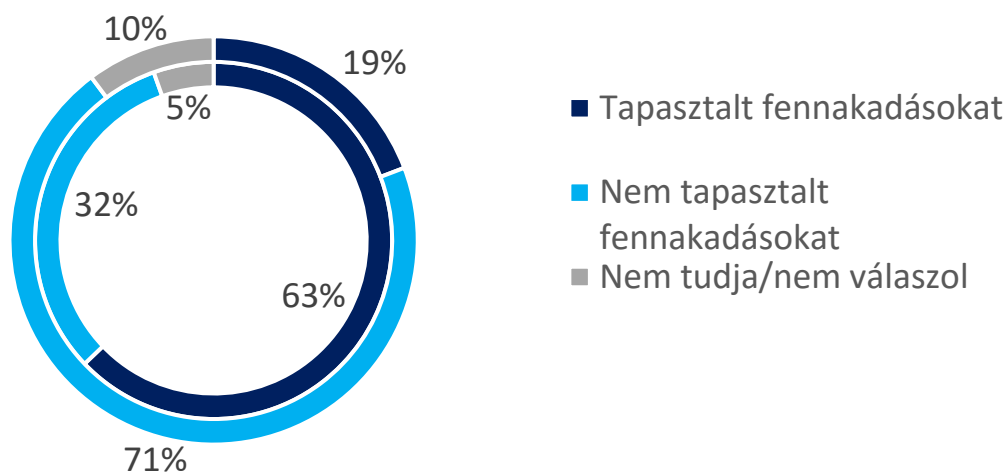
Külső ív: 2. felmérés (N=1114), belső ív: 1. felmérés (N=3859)

Forrás: az MNB felméréseiben kapott válaszok alapján

Csökkenő fennakadások a beszállítói láncokban

Március végén a válaszadók 63 százaléka tapasztalt fennakadásokat a beszállítókkal kapcsolatban, ami a járványügyi helyzet fokozatos javulásával és a korlátozó intézkedések részleges feloldásával párhuzamosan június végére 19 százalékra csökkent. A koronavírus okozta beszállítói problémák miatt a két hétnél hosszabb leállások aránya számottevően, 58-ról 42 százalékra csökkent a márciusi felméréshez képest.

2. ábra: Fennakadások aránya a termelési/szolgáltatási folyamatban beszállítói problémák miatt a kitöltők körében

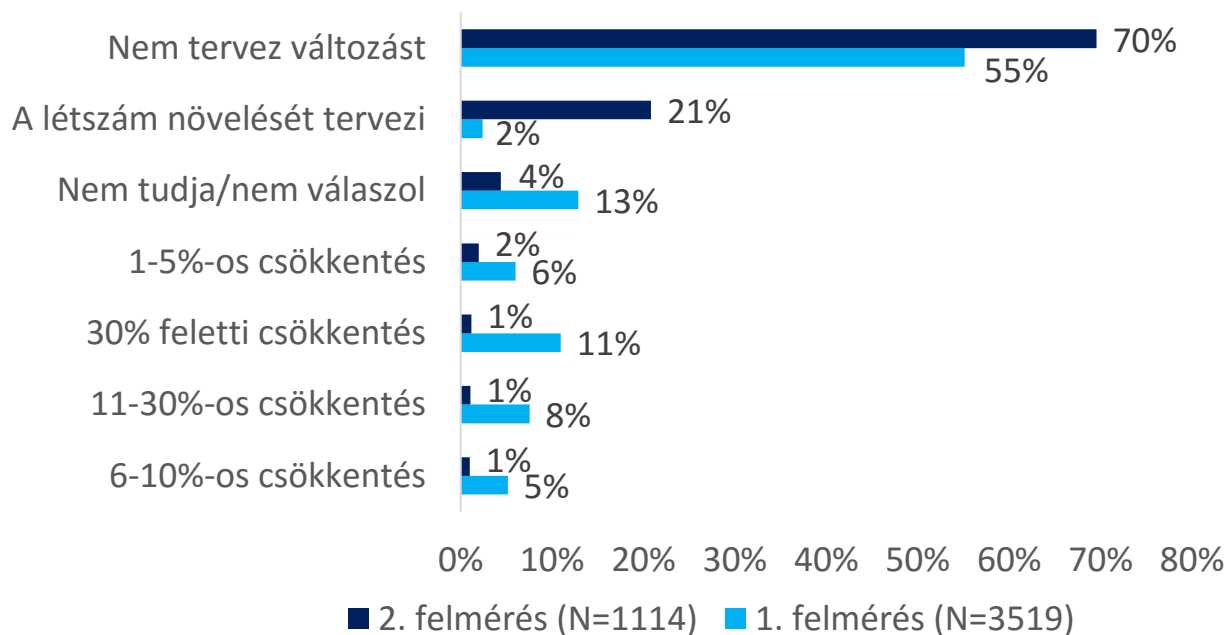
külső ív: 2. felmérés (N=1114), belső ív: 1. felmérés (N=4647)

Forrás: az MNB felméréseiben kapott válaszok alapján

Emelkedik a létszám növelését tervezők aránya

A márciusi 2 százalékról júniusra 21 százalékra emelkedett a létszám növelését tervezők aránya, míg a leépítést tervezőké a márciusi 30 százalékról 5 százalékra csökkent. A kitöltők 70 százaléka nem változtatott a foglalkoztatottak számán az elmúlt 3 hónapban, és ugyanilyen arányban vannak azok, akik ezt nem is tervezik a következő negyedévben. Utóbbi 15 százalékponttal magasabb a negyedévvel korábbi felmérés eredményéhez képest (3. ábra).

3. ábra: Létszámváltoztatásra vonatkozó tervek a következő negyedévben a kitöltők körében

Forrás: az MNB felméréseiben kapott válaszok alapján

A márciusi felmérésben kapott válaszok szerint a vállalatok jelentős arányban (46 százalék) vezettek be távmunkát, valamint részmunkaidős foglalkoztatást (44 százalék), továbbá szabadságok kiadásával (43 százalék) is törekedtek a létszám megtartására. A helyzetet nehezítette, hogy a márciusi válaszadók 47 százaléka esetén a távmunka egyáltalán nem volt megoldható elsősorban (73 százalék) a tevékenység jellege miatt.

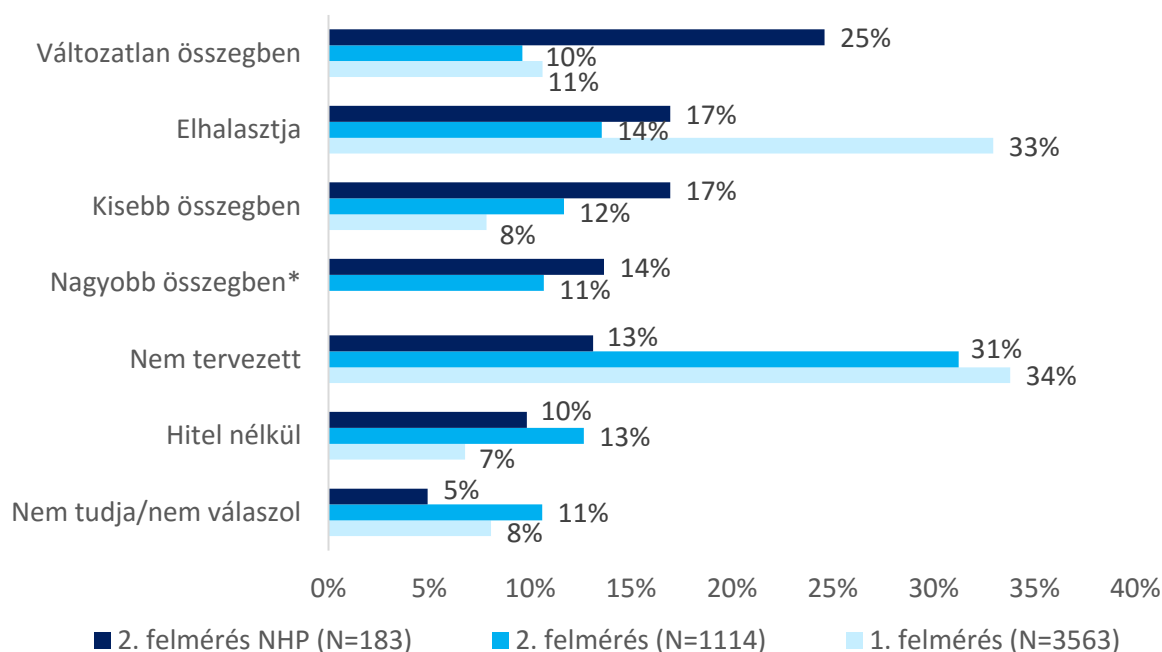
Az NHP gyorsítja a tervezett beruházások megvalósulását

A járvány a válaszadók mintegy 40 százalékánál okozott likviditási problémát. A júniusi válaszadók közül legtöbben (25 százalék) a közterhek fizetése kapcsán tapasztaltak nehézséget. 41 százalék volt azok aránya, akik 1 hónapnál tovább is fenn tudnák tartani fizetőképességüket abban az esetben, ha a járvány egy esetleges második hulláma miatt újra kiesnének bevételeik, amely nagyságrendileg megfelel a negyedévvél korábbi felmérésben kapott 38 százalékos aránynak.

A júniusi válaszadók a hitelből tervezett beruházások 14 százalékát tervezik elhagyni a járvány miatt, amely 19 százalékponttal alacsonyabb a március végén tapasztalt aránynál (4. ábra). A második felmérés adatai szerint legnagyobb arányban a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat ágazatban (65 százalék) és az építőiparban (58 százalék) terveznek beruházásokat ebben az évben. Ez az arány a humán-

egészségügyi, szociális ellátás (17 százalék) és az oktatás (26 százalék) területén működő válaszadók körében volt a legalacsonyabb. A beruházási hitellel rendelkező vállalkozások legnagyobb arányban (39 százalék) növekedési hitellel is rendelkeznek.

4. ábra: A hitelből tervezett beruházások összegének változása a járvány előtti szinthez viszonyítva a kitöltők körében

Forrás: az MNB felméréseiben kapott válaszok alapján

*A válaszlehetőség nem szerepelt a márciusi felmérésben

Az NHP-s hitellel rendelkező vállalatok sikeresebben vészelték át a válságot

A Növekedési Hitelprogram eddigi szakaszaiban forráshoz jutó vállalatok válaszaival alacsonyabb sérülékenységet tükröznek az NHP-s hitellel nem rendelkezőknél. A járvány az NHP-körbe tartozó válaszadók 55 százalékánál okozott visszaesést az árbevételben a kitöltők egészére jellemző 66 százalékkal szemben a júniusi felmérés eredményei alapján. Az idén beruházást tervezők aránya az NHP-körben 66 százalék, amely 20 százalékponttal haladja meg a júniusi felmérésben résztvevők átlagát (4. ábra).

A növekedési hitellel (is) rendelkező válaszadók 52 százaléka 1 hónapnál tovább is fenn tudná tartani fizetőképességét, ha a járvány egy esetleges újabb hulláma esetén nem lenne a vállalatnak árbevétele, ami 11 százalékponttal haladja meg a második felmérésben résztvevők teljes körében tapasztalt arányt. A foglalkoztatottak számát az NHP-körbe tartozó válaszadók 26 százaléka tervezi növelni negyedéven

belül, ami 5 százalékponttal meghaladja a júniusi felmérésben résztvevők egészére kapott értéket.

„Szerkesztett formában megjelent az InfoStart.hu oldalon 2020. augusztus 18-án.”